УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly: 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 223. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 6-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1969 No. 223. VOL. LXXVI

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця 5 грудня 1969

В АМЕРИЦІ

СЕКРЕТАР ТОРГІВЛІ МОРІС Г. СТЕНС закликає американських бизнесменів до співпраці при розв'язці великих соціяльних проблем, які стоять перед цією країною. Стенс, колишній банкір, промовляючи на Конгресі Американського Промислу в готелі „Валдорф - Асторія" в Ню Йорку, казав, що американські промисловці повинні використати свої здібності й досвід та свої фінансові ресурси для „заспокоєння соціяльних потреб нашого часу". Американські бизнесмени, казав секретар торгівлі, стоять на порозі нової доби великого збільшення ЗСА, вони повинні так працювати, щоб з їхньої праці мали користь не тільки вони самі, але й ця країна, яка має бути чемпіоном американської системи вільної праці в закордонних країнах.

ФЕДЕРАЛЬНА КРАЙОВА КОМІСІЯ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ насильства у своєму звіті виступає проти насильних актів протестуючих проти урядової політики і оборонців цієї політики. Цю Комісію найменував був президент Джансон після вбивства сен. Кеннеді 1968 року. Її очолює д-р Мілтон Айзенгавер. Комісія звітує, що, на її думку, засоби насильства, без огляду на це, хто б ними послуговувався, загрожують демократичному способові життя. Комісія рекомендує, щоб і Уряд і суспільство збільшили свої заходи в тому напрямку, щоб окремі групи населення не мали оправданої причини протестувати за допомогою насильних актів. В Америці всі мають право протестувати, але без насильства.

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ПРОСИТЬ КОНГРЕС скасувати закон МекКаррена з 1950-го року, який дозволяє Урядові організувати концентраційні табори для тих осіб, які загрожують внутрішній безпеці цієї країни. Уряд робить це тому, щоб не поширювалися сплетні про це, що Уряд хоче скористати з того закону, та посилати до концентраційних таборів тих, які протестують проти війни у В'єтнамі, та інших громадян, які не погоджуються з політикою Білого Дому. Заступник головного прокуратора Ричард Дж. Клайндінст заперечує, що він на початку ц. р. погрожував тим, які виступають проти війни, концентраційними таборами.

СЕКРЕТАР МЕШКАНЕВИХ СПРАВ і міського розвитку колишній мишиґенський губернатор Джордж Ромні обіцяв полегшити мешканеву кризу в цій країні, будуючи дешеві доми, подібно як він продукував дешеві авта, будучи головою автомобільної корпорації Дженерел Моторс в 1950-их роках. Ромні дійсно взявся з повною енергією до того, щоб полегшити мешканеву кризу, але досі йому не вдалося це здійснити, бо Уряд започаткував боротьбу проти інфляції та утруднив кредити, і внаслідок цього завеликі відсотки припинили будувати на ширшу скалю дешеві доми. Мешканева проблема стане найважливішою справою у виборах 1970 року. Вона буде такою і в президентських виборах 1972 року.

В ПОНЕДІЛОК, 8-ГО ГРУДНЯ, ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН матиме пресову конференцію о год. 9-ій ввечері за східним стандартним часом. Цю пресову конференцію надаватимуть на телевізійних і радіових стаціях. Пресовий секретар Білого Дому Роналд Зіґлер заявив, що, мабуть, Президент не складе жадної заяви про відхід із В'єтнаму дальших військових з'єднань.

У СВІТІ

ЗАХІДНЬО - НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЕР ВІЛЛІ БРАНДТ ПОДЯКУВАВ французькому президентові Жоржові Помпіду за його прихильність до пляну поширення Европейської Економічної Спільноти на Британію й інші держави. Віллі Брандт заявив у своїй промові, яку в минулу середу виголосив в західньо - німецькому парляменті, що згідливість, яку французький президент виявив на конференції прем'єрів шістьох членських держав ЕЕСпільноти, закріпила французько - німецьку співпрацю і приязнь.

В ЕСПАНІЇ ВІДЗНАЧАЛИ 3 грудня ц. р. 77-ліття голови держави генерала Франсіска Франка. Хоча Франсіско Франко втішається все ще добрим здоров'ям і залюбки їздить на лови, і хоча офіційно заперечено, наче б він плянував вкоротці відійти від державного життя та перевести коронацію князя Хуана Карльоса, як свого наступника, проте в Еспанії не минаються поголоски про такі недалекі зміни.

АРАБСЬКІ ТЕРОРИСТИ ЗАПЕРЕЧИЛИ, наче б вони вкинули бомбу до ждальні ізраїльської летунської компанії на атенському летовищі в Греції з ціллю будь - кого з приявних там — убити. Ті два молоді араби з Йорданії твердять, що їх запевнили в Йорданії, що бомба, яку вони кинули, не шкідлива і служитиме тільки для демонстрації, а не дійсного переведення атентату. У тому атентаті згинув 3-річний грецький хлопчина і кільканадцять осіб були ранені, деякі важко.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ В ГОНҐ КОНҐУ ПОВЕЛИ завзяту кампанію проти продовження каденції британського губернатора Дейвіда Тренча. Некомуністична китайська преса й китайські торговельні та промислові кола повели заходи перед британським урядом, щоб він призначив Тренча на дальшу каденцію, яка вигасає в квітні 1970 року. Дейвід Тренч зумів зліквідувати комуністичні авантури в Гонґ Конґу і комуністи таврують його, як „злочинця" і „вбивника". Проте комуно - китайський уряд толерує Гонґ Конґ, як все ще формально „коронну колонію" Британії, бо Гонґ Конґ є для суходільного Китаю „вікном у світ", через яке він веде жваву торгівлю і має доплив чужинецької валюти.

ТРИ ПІВДЕННО - В'ЄТНАМСЬКІ СЕНАТОРИ ПРОГОЛОСИЛИ спільну заяву після повороту з околиці села Сонґмі, де в березні 1968 р. американські вояки буцім-то допустились масового вбивства цивільних мешканців. Ті сенатори, головою яких є колишній генерал Тран Ван Дон, ствердили, що в Сонґмі напевне згинуло багато цивільних осіб від стрільної зброї на близьку віддаль, проте неможливо устійнити число загинулих, причину тієї стрілянини й безпосередніх винуватців. Зате потверджується, що те село було в районі, що ним володів В'єтконґ. Один австралійський старшина заявив у зв'язку з вістками про Сонґмі, що південно - в'єтнамські жінки, які працюють для В'єтконґу, вміють „знаменито" перерізувати горла, а діти володіють скорострілами не гірше професіоналів.

Президент погрожує скликати надзвичайну сесію, щоб Конґрес схвалив бюджет

Вашингтон. — Президент Ніксон заявив республіканським конґресовим провідникам, що він скличе надзвичайну сесію Конґресу 26-го грудня, коли Конґрес перед Різдвом не схвалить всіх бюджетових законопроєктів. Члени обидвох конґресових Палат заворушилися після цієї погрози Президента, але довголітні законодавці не перейнялися цією погрозою, заявляючи, що воно не можливо до різдвяних вакацій схвалити всі законопроєкти, які відносяться до федерального бюджету. Такої самої думки є професійні фахівці, які працюють в Сенаті і Палаті Репрезентантів. Демократичний провідник в Сенаті сенатор Майк Менсфілд вдоволений з цієї погрози Президента, який вже давніше закликав сенаторів поспішатися, щоб схвалити ще на цій сесії найважливіші проєкти. Сенатор Менсфілд плянує, щоб Конґрес працював аж до 23-го грудня, коли б мала початися перерва на Різдво і одночасно закінчення цьогорічної сесії.

Ніксон критикує противників Гейнсворта, який не резиґнуватиме

Вашингтон. — Президент Ніксон 4-го грудня приняв на окремій авдієнції суддю Клемента Ф. Гейнсворта та після 30 мінутової конференції з'явився разом із ним перед журналістами і гостро критикував тих сенаторів, які голосували проти затвердження номінації Гейнсворта на суддю Найвищого Суду ЗСА. Президент назвав критику Гейнсворта „брутальною, злобною і несправедливою". Ніксон сказав, що така „несамовита" була критика цього судді, що слабша людина була б заломилася і покинула публічне становище. Але суддя Гейнсворт не є слабою людиною, тільки сильною" — казав Президент, і тому залишається на теперішньому становищі головного судді Апеляційного СУДУ ЗСА в четвертому окрузі. Як відомо, Сенат по довгій дискусії 21-го листопада відкинув номінацію Гейнсворта більшістю 55-ох до 45-ох голосів.

Не буде страйку на залізницях, бо залізничники дістали 11 відсоткову підвишку

Вашингтон. — 4-го грудня прийшло до порозуміння в спорі залізничників із власниками залізничих ліній, і заповіджений страйк не відбудеться. Новий контракт відноситься до двох років. В 1969 році залізничники мають дістати 11-відсоткову підвишку, а в 1970-му році ця підвишка буде становити 7 відсотків. Президент Ніксон висловив вдоволення з того, що не буде страйку на всіх залізничих лініях цієї країни, який мав був початися в четвер 4-го грудня. Вдоволений із розв'язки і секретар праці Джордж П. Шулц. Ніхто з представників Уряду не займає становища до того факту, що це збільшення платень є надто інфляційне. Уряд старається всіми засорами поборювати інфляцію.

ЗСА відважуються на „розсудливий риск" в поборюванні інфляції

Лондон. — Підсекретар скарбу в монетарних справах Пол А. Волкер, промовляючи на семінарі в готелі „Савой" до европейських вкладників в американські бизнеси, заявив, що Уряд президента Ніксона рішений так поборювати інфляцію, що не боїться навіть деякого риску, який може виникнути у зв'язку з цією акцією. Европейські власники інвестицій в американські підприємства запитували Волкера, чи конечна буде рецесія у зв'язку з поборюванням інфляції, він відповів, що Уряд плянує знищити інфляцію без економічної знижки. „Ми нічого не бачимо, що вказувало б на рецесію, казав підсекретар скарбу, хоч і будуть незначні зменшення в різних продукціях під час пристосування економіки до нових обставин".

Д-р Богдан Ґарбовський очолив Відділ УЛТПА на Середній Ню Йорк

Сиракюзи, Н.Й. (М.Л.). — У висліді Загальних Зборів Відділу Українського Лікарського Т-ва на Середній Ню Йорк, що відбулись тут 22-го листопада ц.р., провід Відділу на чергових два роки перебрав д-р Богдан Ґарбовський із Ютики, Н.Й., а до Управи Віділу увійшли д-ри Іван Кіндрат із Рочестеру як черговий голова - номінат, Володимир Кокорудз із Овіґо як секретар та Всеволод Клюфас із Бінґгемтону як скарбник, а до Контрольної Комісії д-ри Михайло Семчишин із Нюарку, Н.Й., і Михайло Логаза із Сиракюз. У Зборах взяло участь 10 лікарів і 9 їхніх дружин на всі 25 зареєстрованих лікарів на цьому відносно широкому терені середнього стейту Ню Йорк. По звітуванні уступаючих членів Управи д-рів М. Семчишина як голови, М. Козпарської як секретаря і О. Гудзяка як скарбника — із мотивів журби про майбутню долю Т-ва вив'язалась ширша дискусія над проблемою членства й участи в Т-ві молодих наших лікарів і студентів медицини та дентистики. Рішено ужити всіх можливих заходів для реєстрації тих майбутніх членів Т-ва на місцях їхнього осідку чи медичних студій, вибираючи окремого референта для цієї цілі в особі д-ра Івана Кіндрата. З позитивного касового сальда Збори ухвалили дотації для власного видавничого фонду „Лікарського Вісника" та для видавничого фонду Енциклопедії Українознавства при НТШ в Сарсель по 100 дол. Рівночасно відбулись Збори Секції Дружин Лікарів при Відділі, що її знову очолила п-і Марія Когутяк із Ютики, враз із п-і Ярославою Ґудзяк із Сиракюз як секретаркою і п-і Іванною Семчишин із Нюарку як скарбничкою. Зі свого додатнього сальда учасниці приділили по 30 дол. на Собор св. Софії в Римі і на Українську Медично - Харитативну Службу в Мюнхені та 10 дол. на індивідуальну допомогу вдові по лікареві в Чехо-Словаччині. Крім цього учасниці зібрали між собою 35 дол. як допомогу потребуючій хворій дружині лікаря. Зборами Відділу проводив д-р Дмитро Капітан, а секретарював д-р Володимир Когутяк.

ОБОРОНА ВОЄННОГО ФОРПОСТУ

На світлині бачимо, як американський вояк з формації „зелених беретів" відповідає мінометним вогнем комуністам, які від 5-ох тижнів щоденно обстрілюють ту передову американську військову станицю за три милі від кордону Камбоджі. Північно - в'єтнамські війська постійно використовують територію „невтральної" Камбоджі, як терен для своєї концентрації, переформовування і випадну базу для воєнних операцій проти Південного В'єтнаму. Такі військові станиці перешкоджують тим комуністичним операціям.

НАТО запропонує Совєтам обопільне зредукування військ в Европі

Брюссель. — На тритижневій конференції міністрів закордонних справ держав Атлантійського Союзу (НАТО), яка відбувається в Брюсселі, приготовляють комунікат із конкретною пропозицією Совєтському Союзові, щоб держави НАТО з одного боку та Совєтський Союз з другого відкликали частину своїх військ з середньої Европи. Совєтський Союз, як відомо, втримує коло 20 дивізій у Східній Німеччині плюс дивізії на терені Чехо - Словаччини й Мадярщини. Втримування совєтських військ у Польщі служить нібито за охорону шляхів постачання військам в Східній Німеччині. На тій конференції НАТО рішено виготовити власний докладний проєкт такого обопільного відкликання військ. Водночас — головно внаслідку промови державного секретаря Вілліяма Роджерса — рішено погодитись на запропоновану Совєтами панэвропейську конференцію безпеки тільки після того, як Совєти виразно й без недосказів погодяться на участь в такій конференції ЗСА і Канади і якщо та конференція буде настільки заздалегідь приготована, щоб не скінчилася невдачею. Таке становище є неначе компромісом між становищем Греції, Португалії і Туреччини, які взагалі є проти такої конференції, і становищем Франції та Бельгії, які раді взяти там участь без ніяких передумов.

СССР і його сателіти схильні переговорювати з Німеччиною

Москва. — В офіційному комунікаті, що його проголошено в четвер 4 грудня ц. р. після дводенної вершинної конференції СССР і його шістьох европейських сателітів, ствержено—у зв'язку з вислідом виборів в Західній Німеччині й приходу там нового уряду — „зріст тенденцій в напрямку до реалістичної політики співпраці й зрозуміння між державами". Але поруч із такою завуальованою похвалою на адресу Західньої Німеччини — повторено знову пропаґандивну фразу про „безперервні маніфестації реваншизму й відродження неонацистських сил" в Західній Німеччині, що „вимагає постійної чуйности". У тому комунікаті підкреслено з признанням підписання Західньою Німеччиною договору проти поширення атомової зброї. З тієї замряченої дипломатичної фразеології, в якій переплутуються політику з пропаґандою, можна тільки посередньо вимиркувати, що на тій комуністичній конференції у Москві рішено піти назустріч західньо-німецьким примирливим жестам. Щоб очевидячки заспокоїти Східню Німеччину, комунікат говорить про „встановлення рівних взаємин з Німецькою Демократичною Республікою (себто Східньою Німеччиною) на базі міжнародного права та визнання існуючих европейських кордонів, включно з кордоном Одри-Нісси, як остаточних і незмінних". Тут не сказано виразно, що Західня Німеччина повинна визнати формально Східню Німеччину, як суверенну державу, бо фразу про „міжнародні договори" можна різно інтерпретувати щодо Східньої Німеччини, якої ніяка західня держава не визнала. За пресовими вістка-

ЗСА таврують непоступливість однаково Ізраїлю, як арабів

Об'єднані Нації. — На засіданні Комісії Об'єднаних Націй для справ допомоги і праці, яка займається постійною виданою допомогою арабським втікачам із Палестини, що їх число зросло до 1.400.000 осіб, представник ЗСА Джозеф Джансон натаврував „екстремістів" по стороні Ізраїлю і арабів, які тільки обмежуються до взаємних оскаржень, лайок і погроз. До промови Джансона всі пильно прислухалися з уваги на теперішні відновленні наради „чотирьох великих" у Ню Йорку про ізраїльсько-арабський конфлікт. Засідання амбасадорів ЗСА, Британії, Франції й СССР відбулося в минулий вівторок і наступне призначене було на суботу 6 грудня. Справа арабських втікачів є одною з найважливіших й найскладніших точок ізраїльсько-арабської проблеми. Араби вимагають, щоб усі ті втікачі могли вернутися до своїх колишніх осель в кол. Палестині, тепер Ізраїлі, — Ізраїль відкидає це з причин економічних і своєї безпеки.

СОВЄТСЬКА ГАЗЕТА ПОТВЕРДЖУЄ ЗАСУДЖЕННЯ ЄПИСКОПА ВАСИЛЯ ВЕЛИЧКІВСЬКОГО

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Російськомовна газета „Слава Родины", що появляється у Львові, як орган Прикарпатської воєнної округи, надрукувала 15 листопада ц. р. статтю п. н. „Під ширмою релігії", в якій описується недавній суд над єпископом Української Католицької Церкви Василем Величківським. Газета пише, що „Величківський вибрав священство як свою місію, але у своїй роботі він ширив не тільки слово Боже. Під цією ширмою він виховував віруючих в дусі ненависти до усього совєтського". Газета далі твердить, що єпископ Величківський „помагав гітлерівцям під час Великої вітчизняної війни в їх боротьбі проти совєтської армії". За це, після війни його засудили на кару смерти, але відтак уласкавили. Проте, пишеться далі в газеті, „він знову почав вести нелеґальну, протизаконну діяльність" і „намагався створити політичну організацію, яка, під релігійною ширмою мала провадити ідеологічний і політичний саботаж в інтересах інтернаціонального імперіялізму". Стаття кінчається інформацією, що зогляду на вік і стан здоров'я та „гуманні радянські закони", суд засудив єпископа Величківського на три роки ув'язнення.

Єпископ Василь Величківський

ДЕЛЕҐАЦІЯ УККА МАТИМЕ ЗУСТРІЧ З КАРДИНАЛОМ ФЮРСТЕНБЕРҐОМ

Ню Йорк. — З канцелярії Українського Конґресового Комітету Америки інформують, що цієї суботи, 6 грудня 1969 у передполудневих годинах делеґація Екзекутиви Українського Конґресового Комітету Америки матиме у Філядельфії зустріч з префектом Конґреґації Східніх Церков Кардиналом Максиміліяном де Фюрстенберґом, який особисто репрезентуватиме Папу Павла VI на святкуваннях 10-річчя створення Митрополії Української Католицької Церкви в ЗСА, що відбудуться там в неділю, 7-го грудня. Ціллю відвідин і зустрічі делеґації УККА з Кардиналом Фюрстенберґом є передача йому меморіялу від Екзекутиви УККА в справі завершення Української Католицької Церкви створенням її патріярхату з Блаженнішим Кир Йосифом Сліпим як першим її патріярхом на чолі та особисте з'ясування цієї справи і прохання познайомити з цим Папу Павла IV.

Зустріч влаштовано за посередництвом Митрополита Кир Амврозія Сенишина.

Представники Т-ва за Патріярхальний Устрій УКЦ мали зустріч з Митрополитом Амврозієм

Філядельфія. — В четвер, 4 грудня 1969, тут у вечірніх годинах відбулася в Митрполичій Канцелярії зустріч і розмова представників Товариства за Патріярхальний Устрій Української Католицької Церкви з Митрополитом цієї Церкви в ЗСА ВПреосв. Амврозієм Сенишиним. В делеґації Т-ва за патріярхальний устрій взяли участь голова його Крайової Управи ред. Василь Кэчмар, та д-р Роман Осінчук, який очолював делеґацію мирян на Синоді Українських Католицьких Єпископів в Римі на початку жовтня ц. р., як також проф. д-р Мирослав Лабунька. Під час розмови були приявні генеральний вікарій о. монс. Михайло Федорович та секретар Митрополії о. монс. Василь Лостин. Темою розмов була потреба потвердження Митрополитом Амврозієм всіх ухвал і документів, схвалених Синодом Українських Католицьких Єпископів в Римі в жовтні ц. р. та активна співпраця для їх здійснювання і справа святкування 10-тиріччя Митрополії УКЦеркви в ЗСА, що відбудеться цієї неділі, 7 грудня. Після розмов представники Т-ва за Патріярхальний Устрій УКЦ з'ясували та передали своє становище на письмі.

Українці в Австралії готуються до Другого Здвигу

Мельбурн. — Другий Здвиг українців у Австралії, присвячений 20-літтю поселення в тій країні понад 20 000 українців, відбудеться в Мельбурні 25 - 28 грудня ц. р. за рішенням Пленуму Союзу Українських Організацій в Австралії, СУОА. Повідомлення про це рішення надруковане в тижневику „Вільна Думка" ч. 41, з підписом Н. Грушецького, референта преси й інформації при СУОА. В рямцях Другого Здвигу заплянoвано провести Перший Конґрес Українців Австралії, товариський фестин, фестиваль української пісні й танку, запорізькі ігрища молоді, тобто спортові змагання, з надаванням медалів першунам. На Конґресі буде прочитано сім доповідей, у тому „Українське шкільництво в Австралії", „Українська молодь в Австралії", „Українська національна спільнота в Австралії та її перспективи на майбутнє" й ін. Третього дня Здвигу, після Богослужень, будуть відкриті виставки в Українському Народному Домі в Ессендоні, народного мистецтва та образотворча, та відбудеться вже третій з черги у тій країні Фестиваль української пісні й танку.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Державницький акт

Прийнявши в минулий вівторок 333-ма голосами проти 55-ох резолюцію про підтримання заходів президента Ніксона за „мир із справедливістю" — Палата Репрезентантів схвалила дійсно державницький акт. Коли зважити, що Палата Репрезентантів нараховує 243 демократів і 192 республіканців, то виходить ясно, що без одвертої і активної допомоги збоку демократичної більшости тієї Палати не можна було б і мріяти про схвалення такої резолюції. Хоч 55 демократичних конгресменів таки голосували „проти", все ж велика більшість партійних противників президента Ніксона піднялись вище від партійних міркувань і заявили йому підтримку в справі загального державного інтересу.

Вони напевно так не зробили б, якби не знали, що цього бажають їх виборці. В атмосфері американської супердемократії всі члени Конгресу й взагалі всі люди на виборних становищах мають надзвичайно тонкий нюх на настрої у виборчих округах. Тому те голосування в Палаті Репрезентантів яскраво виявило, що Ричард Ніксон користується, підтримкою великої більшости не тільки конгресменів, а й американського народу. Це повинно мати величезне психологічне й практичне значення у зв'язку з підходом Ганою до проблеми війни - миру.

Померлий недавно лідер північнов'єтнамських комуністів Го Чі Мінь, який мав французьку освіту й свою політичну кар'єру розпочав у Франції, пам'ятав, що війну проти французької колоніяльної держави виграв не на бойовищах, а внаслідок заломання моралі французького народу. Він наставився був виграти тим самим шляхом війну, яку повів за Південний В'єтнам. Гістерія американського політичного табору „голубів", демонстрації й заворушення дійсних та фальшивих пацифістів, увесь антивоєнний рух в Америці, спонзорований видатними інтелектуалами, професорами, сенаторами, конгресменами, духовниками, лідерами організацій за громадянську рівність та численними часописами й радіо - телевізійними компаніями — увесь той рух став в очах Го Чі Міня та його учнів і наступників ґарантією повної перемоги. У Північному В'єтнамі, як і в кожній диктаторській комуністичній країні, всі звідомлення дипломатів і кореспондентів достосовується не до об'єктивної правди, а до бажань партійних зверхників. Го Чі Мінь і його найближчі співробітники бажали, щоб американське громадянство примусило свій Уряд виректися Південного В'єтнаму — і всі звітодавці запевняли, що так воно й буде. Зрештою, вони могли покликуватися на такий доказ сили противоєнного руху в Америці, як зречення Линдона Джансона від дальшої політичної кар'єри.

Але розрахунок комуністів на те, що в Америці виберуть президентом якогось кандидата „голубиного" табору — завів. І хоч Ніксон пішов у своїх мирових пропозиціях на такі поступки, яких не зробив Джансон, він також відкинув комуністичну вимогу капітуляції і, замість того, почав приспішеним темпом озброювати, реорганізувати, вишколювати й збільшувати південнов'єтнамську регулярну армію. Очевидно, що це не всмак комуністам, і вони зчинили крик, що Ніксон хоче „продовжувати" війну. Але Ніксон у своїй драматичній промові з 3 листопада ц. р. звернувся до „мовчазної більшости" американського народу, і одним із наслідків того його апелю стала ста резолюція Палати Репрезентантів.

Вона не сподобалася тим, які проповідують мир за всяку ціну і настороженi супроти теперішнього Уряду, як занадто для них консервативного. Ось, наприклад, „НИ Таймс" дуже невдоволений, що конґресмени ніби занадто поспішили, — спершу треба було провести переслухування в Комісії закордонних справ, — що конґресмени повинні були дістати ґарантії, що тією резолюцією „ін блянко" Ричард Ніксон не зловживе так само, як нібито зловжив так званою Тонкінською резолюцією Линдон Джансон, який, спершися на неї, почав бомбардувати Північний В'єтнам. „НИ Таймс" жаліє, що ту резолюцію прийнято без попередніх дебатів. Які ще дебати потрібні у справі В'єтнаму, коли протягом кількох останніх років про ніяку іншу справу не дебатується стільки, як про неї?!

Резолюція Палати Репрезентантів, яка дістала офіційну назву „Миру із справедливістю", стала новим світлим актом американського Конґресу. Невідомо, як ще довго прийдеться чекати на „мир із справедливістю" у В'єтнамі, але ця резолюція доказала ще раз, що такого миру прагне Америка, а відкидають його тільки комуністи.

ТРАГІЧНА ПОМИЛКА

(Поляк про польсько-українську війну)

Мюнхен. — Відомо, що емігранти, покинувши рідний край, живуть переважно споминами про своє життя на батьківщині. Їхні діти часто „приростають" до країни, де народились або з ранніх літ жили. Так і з польськими еміґрантами, особливо „свіжими", що опинилися на чужині в подіях другої світової війни.

Ці польські еміґранти в своїй більшості жили на українських і білоруських територіях. У 1939-1941 рр. енкаведисти вивезли їх у простори СССР, але після походу Гітлера на Схід 22 червня 1941 р. частина цих поляків могла, стараннями польського уряду в Лондоні, виїхати на Захід. Ці поляки, коли згадують Польщу, то їм увижаються не Познань, Краків або Варшава: вони говорять про Львів, Вільну, Луцьк, Тернопіль... Вони й досі Галичину називають „Східньою Малопольщею", а українські та білоруські землі, що були під Польщею до 1939 р. — „східніми кресами".

Недавно польський публіцист Ю. Мєрошевський у паризькім місячнику „Культура" відважився написати, що Львів навіки втрачений для Польщі, і визначив, що з цим польська політика мусить погодитися. В цій справі критиковано Мєрошевського в польській пресі на еміґрації, і до редакції „Культури" приходили листи-протести, мовляв, ніколи поляки не відмовляться від Львова та інших „кресів".

Але — „все йде, все минає"... Цими днями польська редакція „Вільної Европи" в Мюнхені передала для поляків опис польсько - українських відносин, зокрема під час війни 1918-1919 рр. Автор нарису — Евґеніюш Ромішевський — подав імена діячів, що стояли на чолі польського війська у війні з українцями за Львів і Галичину. То були люди з українських спольщених родин: генерал Михайло Токаржевський - Карашевич, граф Шептицький (рідний брат митрополита), Скибинський та інші. Ромішевський назвав це трагедією.

Ця трагічна помилка, — визнає п. Ромішевський, — була причиною руїни української державности і пізнішого упадку Польщі. Це правда.

Польська провідна верства того часу жила перестарілими ідеями „історичної Польщі", до якої мали б належати Литва, Білорусь, Правобережна У к р а їна. Польські провідники не хотіли бачити, що російський імперіялізм відновиться під комуністичною диктатурою і стане смертельною загрозою для незалежної Польщі.

У політичних колах Польщі вважали в 1918 і пізніших роках, що в Росії громадянська війна триватиме довго. Тому вони хотіли захопити якомога більше українських і білоруських територій і продиктувати Москві мировий договір. Але вже в 1920 році війна між Польщею і Росією показала, що польська держава мала слабий ґрунт під собою, бо польські збройні сили були ослаблені війною за Галичину від листопада 1918 до липня 1919 року.

Російська червона армія була під Варшавою, і тільки з величезними труднощами сталося „чудо над Віслою" в серпні 1920 року. Політична сліпота польських провідників виявлялася і в тому, що вони в боротьбі проти російського імперіялізму не бажали союзників у народах України, Білоруси, Литви.

Армія Української Народної Республіки, що билася проти Росії на боці Польщі, не діставала зброї від союзника. Коли в квітні - травні 1920 р. полки Української Галицької Армії, що попали під російську команду, почали переходити на польський бік, щоб разом битися проти Росії, польська команда звеліла їх роззброїти і післати в концентраційні табори.

Пан Ромішевський згадує, що українська людність Наддніпрянщини була пасивна в польсько - російській війні 1920 року. Зрозуміло: Україна не мала довір'я до Москви, не вірила й Польщі. Адже ж польські землевласники Правобережної України зразу ж почали на окупованих територіях чинити розправу над нашими селянами, що поділили між собою панські землі згідно з законом Української Народної Республіки.

Польська адміністрація, встановлена на українських територіях в 1919-20 рр., діяла як колоніяльна влада десь в Африці. Голова Директорії УНР С. Петлюра писав у протесті до президента Польщі Пілсудського 22 січня 1920 року про господарювання польської адміністрації на українських землях:

„Іґнорування елементарних прав самостійности Української Держави, зневажування її законів, мови, урядових установ, нічим не виправдане поневіряння військових і цивільних оборонців тої держави, безоглядне забирання і привласнювання державного майна на мільярди карбованців — усе це може викликати і викликає обурення та нарікання супроти тих чинників, які прислужилися до всього того".

В таких обставинах трудно було сподіватися, щоб українська людність прихильно ставилася до Польщі.

Хоч одна ластівка не робить весни, однак і поодинокі польські голоси, що оцінюють ситуацію на Сході Европи реально, треба привітати. Польська редакція „Вільної Европи" згадала два вислані до неї листи. Один — поляка зі Львова, що живе в Польщі і не може помиритися, що Львів — не польський. Другий — від українця з України, який радить редакції „Вільної Европи" забути про Львів, а думати про боротьбу проти спільного ворога — російського імперіялізму, і цитує слова Шевченка: „Польща впала та й вас завалила". Ці слова поета слід змінити відповідно до ситуації XX віку: „Україна впала й Польщу завалила", бо Москва, захопивши Україну, вбилася в силу і рушила на дальші аґресії.

Польська редакція „Вільної Европи" радить полякам і українцям забути давні спори та роздори перед лицем спільного гнобителя і жити так, щоб українець у Польщі, а поляк в Україні почували себе „як вдома"...

А. П.

„НАЦІОНАЛІСТИЧНА" ЛІТЕРА „Ґ"

Відомий письменник Б. Антоненко - Давидович, каторжанин за Сталіна, опублікував на сторінках київської „Літературної України" з 4 листопада статтю під наголовком „Літера, за якою тужать".

У цій статті письменник і один із кращих знавців української народної та літературної мови обґрунтував необхідність відновити в українському письмі літеру „ґ", щоб нарешті не було такої плутанини, як змішування понять „ґрати" (на інструменті) і „ґрати" (у в'язниці), щоб українці не мусіли неграмотно писати понад 250 слів тільки тому, що літера „ґ" була заборонена за Сталіна. Без неї неможливо на письмі передати також багатьох чужомовних назв і прізвищ, як Гамбурґ, Ґетте тощо.

Літеру „ґ" „скасовано" на письмі, але вона залишається жити у вимові народу, і не дозволяти зафіксовувати на письмі цей звук означає не що інше, як насильно запроваджувати неграмотність в Україні.

Відомо, що в російській мові немає окремої літери „ґ", хоча своє „г" росіяни вимовляють як „ґ", за винятком кількох слів. Не маючи такого природного розподілу двох різних звуків у російській мові, Москва заборонила літеру „ґ" в Україні, підводячи під заборону „базу" так зв. спрощування мови, іншими словами — спростачування та підтягання української мови до „великого російського язика".

Незабаром після публікації статті Бориса Антоненка-Давидовича в тій же „Літературній Україні" з 28 листопада 1969 р. з'явилася стаття - відповідь, набрана чорним шрифтом, „За чим тужити?", підписана В. Русанівським, заступником голови Правописної Комісії АН УССР.

Визнаючи, що в таких словах, як ґава, ґедзь, ґерлиґа, ґудзик, ґелґотіли та багатьох інших у вимові чути звук „ґ", цей офіційний мовознавець все таки називає „застарілим" питання про відновлення літери „ґ" на письмі, схвалює підтягання української мови до російської, зокрема в „спрощенні" таких слів, як „хемія" на „хімія", офіційну заміну українського слова „етер" на „ефір", слова „скити" на „скіфи" тощо. В. Русанівський закидає Б. Антоненкові - Давидовичу, що він „суть питання поставив в неправильному, перекрученому вигляді" і підтримує постанову Народного Комісаріяту Освіти УССР з 1932 р. про скасування літери „ґ" на письмі.

Редакція „Л і т ературної України" напевно викликана разом чи по черзі до „відповідних органів", що не мають нічого спільного з мовознавством, поспішила додати в кінці антиукраїнської статті В. Русанівського наступне: „В „Літературній Україні" від 4 листопада 1969 року було опубліковано статтю Б. Антоненка - Давидовича „Літера, за якою тужать". Публікуючи статтю В. Русанівського, редакція поділяє думку автора".

Так була „розв'язана" проблема літери „ґ", черенок якої не має друкарня тієї газети і тому вдалась до дивовижної друкарської сполуки літери „г" з окремо приставленим вгорі хвостиком з якогось іншого знаку. Так же підтвердилась ще раз теза, що доки народ — творець і носій даної мови — перебуває в неволі, доти в неволі перебуває і його мова.

Леонід Полтава

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Про зберігання традицій

З великою приємністю прочитав я статтю п-ні І. Левицької п. н. „Для зберігання традицій", вміщену в „Свободі" з 25 листопада. Направду ввесь український загал може бути гордий з організаційного хисту та різноманітної діяльности української жінки через мережу Відділів Союзу Українок Америки. Без ідеологічної, професійної чи станової атракції, а тільки з любови до традицій свого народу та з бажання допомогти у визвольній боротьбі своєї уярмленої батьківщини, українські жінки створили і закріпили на еміґрації свою напрочуд тривку організацію.

Многогранна діяльність СУА потрібна для затримання української субстанції в Америці, а то й в діяспорі. Одначе, наші зорганізовані жінки легко могли б також допомогти в розголосі доброго українського імени та української визвольної справи, анґажуючи американські видавництва для публікацій книжок з українською тематикою.

Недавно вийшла популярна книжка, прихильна українській визвольній справі, багата на ілюстрації та доступна пересічному американцеві п. н. „Ди Кептів Нейшенс". Книжку цю написала американська журналістка Бернадін Бейлі, а видало її масовим тиражем видавництво Chas. Hallberg & Company, 3433 Merchandise Mart, Chicago, Ill. 60654.

В цій книжці Україна з її провідними діячами зайняла відповідне місце. Книжка має 190 сторінок і написана легкою мовою та коштує 75 центів. Можна сподіватись, що вона здобуде масу читачів.

Думаю, що наші пані з СУА над виданням такого роду книжки розважали, і можна сподіватися, що вони здобудуть потрібні фонди для її написання та видання.

Михайло Шпонтак

Пам'ятник Мазепі в Стокгольмі

Уже декілька р о к і в тому Центральна Управа Спілки Української Молоді, реалізуючи ідею голови ЦК АБН Я. Стецька, започаткувала збірку фондів на встановлення пам'ятника гетьманові Мазепі в столиці Швеції для відзначення воєнного союзу між Україною та Швецією на початку XVIII сторіччя, в спільній боротьбі проти Москви. Задум про встановлення такого пам'ятника був прихильно зустрінутий керівними колами в Стокгольмі, і пам'ятник І. Мазепі мав би бути встановлений на подвір'ї королівської біліотеки.

Відомий скульптор Григор Крук у Мюнхені в міжчасі виготовив дуже вдалий проєкт пам'ятника. Але останнім часом уряд Швеції, який допускає американських дезертирів переховуватись у тій країні, робить „реверанси" в сторону СССР і комуністичних країн. Отож, можливо тимчасово, дозвіл на встановлення пам'ятника українському гетманові в шведській столиці відкликано.

Водночас уряд Швеції дав змогу Москві провести в країні закросний на широку мірку „Тиждень української культури у Швеції" — перший такий Тиждень поза сателітними країнами. Москві, очевидно, йшлося про те, щоб затерти пам'ять про активний протибольшевицький виступ шведської молоді під час приїзду Хрущова до Швеції, коли з рамени АБН зорганізовано антикомуністичні демонстрації, і щоб показати шведському народові, яка то „щаслива" Україна в союзі з Росією.

Шведська газета „Арбетет" з 23 листопада писала з захопленням про виступи тріо бандуристок, співачки В. Олєйнікової, соліста А. Мокренка, який виконує арії із західніх та російських опер і ін. Та газета писала: „Люди добре пам'ятали попередні виступи російських артистів, і всі чекали приємного вечора. Ці сподівання справдились". Київська „Молодь України" з 26 листопада інформувала, що ті виступи відбуваються „з незмінним успіхом".

З ЦУ СУМ повідомляють, що справа із встановленням пам'ятника Гетьманові Іванові Мазепі у Стокгольмі покищо відкладена, але її не буде занехаяно.

(п.)

ВІДКРИЛИ ПРОПАМ'ЯТНУ ТАБЛИЦЮ В БУЕНОС АЙРЕСІ

Буенос Айрес. — На відзначення 10-річчя трагічної смерти Провідника ОУН сл. п. Степана Бандери, відкрито в приміщенні „Просвіти" в Буенос Айресі Пропам'ятну Таблицю, присвячену й о г о пам'яті. Відкриття таблиці було попереджено відповідними богослуженнями. Таблицю відкрито заходами Товариства „Просвіти", Українського Інформативно - Видавничого Інституту, СУМ-у, Жіночої Секції при „Просвіті" та арґентинською філією Товариства Української Студентської Молоді, ТУСМ.

З НАШИХ БУДНІВ

Пітія Дельфійська

(Підслухане на бенкеті)

— Я вам, пане добродію, ще двадцять років тому, восени 1949-го року, міг точно передсказати, що за наших часів і за нашої пам'яті третя світова війна не вибухне! Такий гороскоп мені відносно легко було поставити, оскільки я мав у хаті пітію дельфійську, тобто таку пророчицю, як пані Діксон, що передбачає грядущі події, читає майбутнє.

— Хто ж вона, ця ваша пітія?

— Моя жінка. Вона бачила майбутнє в димі з цигарок.

— Інтересно...

— Еґеж. Хіба пригадуєте собі, як то скрутно було в таборах з тютюном і цигарками, як ми ходили назирцем за ковбоями і збирали недокурки чи так звані цюки?

— Пригадую. Сам ходив на такі лови.

— Отож! А ми обоє з дружиною курили тоді, як шевці. В хаті чорно було від диму, наче в крематорії. Згодом, як нами заопікувалось ІРО, ситуація покращала і цигарок не бракувало, але моя жінка, тяжка песимістка, не вірила, що цей добробут довго потриває. Вона з дня на день вичікувала вибуху війни американців із совєтами і передбачливо робила запаси курива на чорну годину, тобто — далі збирала цюки, чи там бички, як їх східні брати називали. Назбирала цього добра таких два слоїки, що в них крайові аптекарі тримали п'явки, заткала щільно й зберігала в сухому місці, як великий скарб!

— І ждала чорної години?..

— Еге!.. А дядькові Семові і не снилось воювати з дядьком Джовом! Між тим, улітку 1949-го року, нас покликали до американської комісії і сказали готовитись до транспорту. Прийшлося зробити інвентаризацію нашого рухомого майна: котре барахло брати з собою, а котре залишити. От і стала тоді дилема перед моєю половицею — що зробити з двома слоїками цюків: брати їх до Америки чи викинути на смітник?.. Мучилась вона, біднячка, над цим питанням щось чи не два тижні, думала-думала, то присувала, то відсувала набік той тяжко зашпарований доробок чотирьох років скитальщини... Аж одної днини — цюки зникли!

— Жінко, — питаю, — що сталося з твоєю трафікою?

Нічого не відповіла. Сиділа на нашому родинному куфрі і мовчала, замислена, задивлена в далекі верхів'я альпійських гір... Але я вичитав тоді в мовчазному погляді її очей пророче передвістування, що третьої світової війни нам не діждатись, раз моя пітія зважилась на такий відчайдушний акт — виверглa на смітник півтори тисячки цюків!

І к е р

Інж. Зеновій Кохановський

СВІТЛЕ І БАГАТЕ МИНУЛЕ

(У 60-ліття Львівського УТТ і 20-ліття Філядельфійського Відділу ТУІА)

(1)

Поруч святкування льокальних ювілеїв поодиноких інженерських товариств у різних країнах вільного світу в сутінках проходять народини інженерського званнєвого руху на рідних землях.

Саме цього року минає 60 літ від часу заснування першого званнєвого товариства українських інженерів — Українського Технічного Товариства (УТТ) у Львові.

Ще в 1908 р., з ініціятиви інж. Василя Нагірного, зібралися українські львівські інженери: В. Бачинський, П. Волосєнка, В. Дидинський, П. Дурбак, проф. д-р Р. Залозецький, А. Корнелля, проф. Л. Левитський, В. Монастирський і Ж. Недведський на інформаційні сходини, на котрих обрано комітет для складення статуту і скликання конституючих зборів. Уложений комітетом статут влада затвердила 28 лютого 1909 р., і з того часу почалася діяльність товариства. Метою його були не лише обороняти інтереси своїх членів, але й вести боротьбу за загальноукраїнські національні справи з польським урядництвом, наставленим австро-угорським урядом.

За браком промислу в Східній Галичині інженерське звання не було популярне серед українського громадянства. Урядові посади займали переважно протеґовані поляки. У 80-их роках було всього троє інженерів українців у Східній Галичині. В 1913 р. було їх 65, затруднених переважно на державних посадах. Усі вони були членами УТТ. На їх активність вказує відбуття 15 січня 1913 р. першого з'їзду українських інженерів Східньої Галичини, на якому перший голова УТТ, проф. д-р Р. Залозецький у своєму рефераті з'ясував становище українського інженера в суспільному й національному житті українського народу.

В часі першої світової війни діяльність УТТ в Галичині завмирає. Члени УТТ, що опинились у Відні, об'єдналися в громаду, очолену інж. Черником, і повели перед австрійським урядом підготовчу акцію в напрямі відбудови знищеної воєнними діями Галичини.

По розвалі Австрії та з постанням Західньої Области Української Народної Республіки (ЗОУНР) з великою інтенсивністю оживає життя в УТТ. За ініціятивою інж. Віктора Лучкова та під проводом проф. д-ра Івана Фещенка-Чопівського в днях 4 і 5 травня 1919 р. відбувся 2-ий З'їзд українських інженерів і техніків в дотішній тимчасовій столиці ЗОУНР, Станиславові. Цей З'їзд займався підготовою загальної станової організації інженерів і техніків у всеукраїнському маштабі, розбудовою промислу, господарства і фахового шкільництва, а передусім уділенням помочі своїй молодій державі та її військові, що стояло у важкі боротьбі з польським наїзником. Видатні члени УТТ зайняли важливі державні пости: пости: інж. Мартинець став державним секретарем шляхів, інж. Василь Рижевський обійняв технічний реферат, а інж. Альбін Барщевський — реферат постачання при Начальній Команді УГА. Інші члени УТТ вступили в ряди УГА, організуючи технічні відділи та варстати для потреб армії.

Після окупації Східньої Галичини поляками УТТ відновило свою діяльність. І, коли поляки замкнули двері українським студентам до високих шкіл, заходами УТТ постала у Львові Українська Висока Техніна Школа. Хоч з причини переслідування поляками тієї школи перетривала вона лише кілька років, все таки підготовила кадри студентства, які опісля заходами ректорату школи перенеслись на закордонні політехніки і там закінчили студії.

Змінені обставини змусили УТТ переставити діяльність на нові рейки. 26 травня 1923 р. відбувся у Львові 3-ій З'їзд українських інженерів з теренів, окупованих Польщею. На тому з'їзді зроблено перелік сил, проаналізовано ситуацію, що створилась по першій світовій та визвольній війнах, і визначено нові напрямні праці. З'їзд прийняв постанову видавати становий журнал „Технічні Вісті".

УТТ стає до боротьби за існування нації. Інженери перебирають на себе сектори: господарський, економічний і фахового шкільництва. Завдяки їм блискучо розвиваються рівні господарсько-економічні інституції, як Сільський Господар, Маслосоюз, Центросоюз, Ревізійний Союз, Народна Торгівля, банківництво, к о о перація. Водночас із тим економічно підноситься і унезалежнюється наша спільнота від чужого капіталу. Створюється власна міцна фінансова база.

Не без впливу на діяльність УТТ в тому часі були полегші, дані большевицьким режимом Східній Україні (НЕП, українізація тощо). Користаючи з „відлиги", УТТ нав'язало зв'язки з інженерськими і науковими організаціями Східньої України. Вони позначались у виміні технічної літератури, взаємної кольпортажі журналів, обміном делеґатами на фахових з'їздах та виїздом деяких членів УТТ на Східню Україну. Той виїзд спричинило, зокрема, велике безробіття серед членів УТТ. Жорстокі переслідування і винищення тих інженерів московським режимом по кількох роках поклало кінець всяким зв'язкам з Східньою Україною. Жертвами впали інженери: д-р Павлов, Індишевський, Данилко, Лукомський, Стрільбицький і інші укр. інженери.

За 20 років існування УТТ число його членів зросло вчетверо. Криза 30-их років у промислі і в парі з тим велике безробіття погіршили й так невідрадне положення українських інженерів на західніх українських землях. Для вирішення зв'язаних з безробіттям проблем скликано 4-ий з'їзд УТТ на день 2-го лютого 1929 р. у Львові. Його найважливішим рішенням було створення фахових секцій УТТ для дослідження можливостей розбудови власного виробництва з метою зредукувати безробіття серед свого членства і скріпити господарсько-економічну силу української спільноти. Та акція серед загалу членства, звичного і наставленого займати посади, приймалась поволі, але впевнено. Існуюча вже сітка кооператив влегшувала збут. Це причинилось до росту числа виробничих підприємств, головно в ділянці легкого промислу.

На переломі 20-их і 30-их років число українських інженерів у вільному світі переступає одну тисячу. Половина з них жила на ЗУЗ і була зорганізована в УТТ. Решта перебувала в різних країнах вільного світу і була зорганізована в своїх інженерських товариствах, які разом творили Союз Українських Інженерських Організацій на Еміґрації.

З'їзд делеґатів цього союзу, що відбувся в днях 15-17 листопада 1930 р. в Подєбрадах — ЧСР, вирішив створити федерацію всіх інженерських українських організацій поза УССР. Ініціятиву в цій справі передано УТТ, з проханням, щоб скликати конґрес українських інженерів у Львові. УТТ цю пропозицію прийняло, і вже в грудні того року обрано організаційну комісію для скликання конґресу, яку очолив інж. Андрій Мельник.

(Далі буде)

ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА

З приводу святкувань 10-річчя Філядельфійської Української Католицької Митрополії належало б тільки радіти. Здавалось, що це досягнення — ювілей буде святом всієї УКЦеркви в діяспорі на чолі з Верховним Архиєпископом Блаженнішим Кир Йосифом Кардиналом Сліпим. Тим більше після історичного Синоду Українських Владик у жовтні місяці ц. р. в Римі, на якому встановлено Помісність УКЦеркви з патріярхальним устроєм, прийнявши для цього постанови й конституцію, які не потребують жадного потвердження, ні затвердження. Це наше історичне право, і за нами постанови Другого Ватиканського Собору. На жаль, так чомусь не сталось. Навколо передбачених святкувань 10-річчя Філядельфійської Митрополії постали серед мирян непорозуміння, неясності і велике занепокоєння. В тій справі відбулись наради і панелі мирян в різних місцях ЗСА, появились різні летючки, відозви і статті в українській пресі. Одну з летючок видало Крайове Т-во за патріярхальний устрій УКЦеркви, в якій побіч інших зроблено наступні два ствердження:

„2. Владика Митрополит Кир Амброзій Сенишин одинокий з нашого Єпископату відмовився підписати прохання до Святішого Отця в справі підвищення нашого Верховного Архиєпископства до гідности Патріярхату".

Хоч Митрополит відмовився підписати, але ніде не заперечив оправданого домагання, яке вручено Святішому Отцеві. В третій точці летючки відмічено:

„Владика Митрополит Кир Амброзій Сенишин не запросив на святкування десятиліття Філядельфійської Митрополії Голови нашої Помісної Церкви Верховного Архиєпископа і Кардинала Кир Йосифа Сліпого, а запросив Римських Латинських Достойників".

„Узв'язку з повищим ствердженням, інформаціями інших летючок і статтей, у Філядельфійському „Шляху", який є митрополичим офіціозом, поміщено, як також на адреси парохій розіслано „Заяву Митрополичої Канцелярії (Спростування) за підписом (Всечеснішого) о. Михайла Федоровича, Генерального Вікарія, яка була відчитана з делких церковних амбон Філядельфійської митрополії в неділю 30 листопада ц. р. В цій „Заяві", крім іншого написано:

„Невідомі автори допустилися ще одної неправди, твердячи, „що наш Верховний Архиєпископ Кардинал Йосиф Сліпий не був запрошений на 10-річчя Філядельфійської Митрополії".

На потвердження неправдивости вістки в летючці подається зміст запрошення:

„З приводу десятиліття створення Української Католицької Митрополії Святим Апостольським Престолом, в З'єднаних Стейтах Америки відбудеться ювілейне торжество в неділю 7-го грудня 1969 року в новому Соборі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, при Френклін вул. у Філядельфії о дванадцятій годині вполудне в присутності Його Еміненції Максиміліяна Кардинала де Фірстенберга, префекта Священної Конґреґації для Східних Церков, особистого репрезентанта Його Святости Папи Павла VI. На це ювілейне торжество запрошує Блаженнішого Первосвярха Еміненцію Йосифа Кардинала Сліпого Амброзій Сенишин, ЧСВВ, Митрополит Філядельфійський".

Дозволимо собі звернути увагу на деякі деталі повищого „запрошення". Попереднє — це не можна кваліфікувати, як запрошення, бо воно ні формою, ні змістом не відповідає на особисте запрошення, радше має характер повідомлення чи оголошення. Подруге — немає дати висилки запрошення, ані дати видрукування „Заяви". З того висновок такий, що інформації, які походять з достовірних джерел, правдиві і Т-во за патріярхальний устрій, подаючи цю вістку, не допустилось не правди. Відомо, що папір все видержить...

Запитаймо, для чого в митрополичому офіціозі „Шлях" подавалось вістку за католицькою пресою, що, мовляв, у Римі не відбувся Синод Українських Владик УКЦеркви, але „мітинг"? Можливо це було потрібно для того, щоб можна в тому ж „Шляху" з 23 листопада 1969 р. з приводу десятиліття ювілею написати в англійській частині таке:

„Після смерти митрополита архиєпископа Богачевського 6 січня 1961 р. Їх Еміненція Високопреподобний Єпископ Стемфорду Амброзій Сенишин був перенесений до Філядельфійської Архиєпархії. Його інтронізація відбулась 26 листопада 1961 р. Як Митрополит Української Церковної Провінції у Філядельфії, він втішається авторитетом і дбайливістю, призначення канонам 315 Sqg. of the Wetuproprio Cleri Sanctatati для митрополитів, які є незалежні від патріярхальної юрисдикції (підкреслення наше)". Як це слід розуміти після відбутого Синоду Українських Владик і схваленої конституції про патріярхальний устрій УКЦеркви, які є зобов'язуючі для всіх Українських Владик і Філядельфійського Митрополита? До речі, як можна покликатись на згадуваний канон, який після Ватиканського Собору II є неважний, бо прийнято нові.

Варто тут хоч згадати візиту ленінградського митрополита Нікодима, яка чомусь припала саме по відбутті Синоду Українських Владик і ті всі теплі прийняття та роздачі подарунків. Знаємо, що наша Церква дуже непокоїть московського патріярха Алексєя і вождів в Кремлі. Про це „паломництво" пише „Новое Русское Слово" з 24 листопада 1969 р.: „...Кардиналов фон Фюрстенбергові митрополит Нікодим вручив дорогоцінний хрест. Кардиналам Тіссеранові і Віллібрандсові він вручив ордени св. Володимира."

В цій статті пишеться, що ватиканські діячі повірили митрополитові Нікодимові, що в Росії немає переслідування релігії, але, якщо карають священиків, то тільки за антидержавні акції. Цікаво, які антидержавні акції робила УКЦерква, яка є знищена? За що заарештовано і карають Архиєпископа Кир Василя Величковського? Чи префект Східної Конґреґації поробив відповідні кроки в обороні нашої Церкви, чи може долею нашої Церкви торгуються?

В такому світлі УКЦерква в розсіянні потребує спільної дії, вдержання і закріплення Помісности нашої Церкви з патріярхальним устроєм. Чому ми самі не шануємо своїх авторитетів, що нам під сучасну пору є Блаженніший Кир Йосиф Сліпий, який після Синоду став Головою нашої Церкви? Ми шануємо і поважаємо гостей, але не смісмо понижати самі себе. Над тими питаннями ми повинні призадуматись всі, а зокрема миряни УКЦеркви, і дати собі відповідь. Миряни самі мусять вирішити, кого вони мають піддержувати! Від спільної постави буде залежати майбутнє доля нашої УКЦеркви.

30 листопада, 1969 р.

За Крайове Т-во за патріярхальний устрій УКЦеркви

Василь Качмар — Ярослав Щербанюк

20-річчя Пласту в Арґентині

Буенос Айрес. — Двадцять років тому в Арґентині, з прибуттям нової політичної еміґрації, було засновано першу станицю Пласту, що за ці роки значно розбудувався і провадить видатну виховну працю з дітьми й молоддю. З нагоди 20-річчя Пласту в різних місцевостях відбуваються ювілейні зустрічі та вечори, з участю пластової молоді. З цієї ж нагоди Спілка Української Молоді в Арґентині переслала Крайовій Пластовій Старшині в Буенос Айресі дружній привіт, підписаний головою ГУ СУМ в Арґентині Б. Танасійчуком, у якому, між іншим, сказано: „Нехай пройдений шлях буде Вам джерелом сили духа для дальшої Вашої праці на відтинку виховання молоді — на добро і користь Українського Народу".

Осіння Товариська Зустріч ТУІА та УТТ на „Союзівці"

4-го і 5-го жовтня відбулася на Оселі УНС „Союзівка" Осінна Товариська Зустріч Українських Інженерів Америки — Відділів: Бостон, Бофало, Вашингтон, Д. К., Сиракюз, Філядельфія, Ню Йорк і Карпатського Лещетарського Клюбу, Н. Й. Участь Українського Технічного Товариства Канади в Зустрічі надала цілості програми нарад певного „інтеґрального" значення.

В програмі Зустрічі відбулася конференція ТУІА і УТТ Канади, з доповідями на теми: інж. Ю. Витановича: „Праця молодих інженерів в ТУІА", та інж. К. Церкевича: „Можливості видання технічного словника". В діловій дискусії над доповідями порушено також ряд важливих справ з організаційної структури Товариства, поширення та пожвавлення цілої їхньої діяльности, публікування статтей на професійні теми в нашій та іншій доступній пресі, з економіки України, доповнюючи їх статистичними даними з тих самих ділянок економічного розвитку країн нашого перебування. В дискусії стверджено конечність видання „Історії професійного руху" на чужині, і також створення „організаційної форми", в якій туртувалися б всі професійні сили з різних країн їхнього поселення.

В програму конференції були включені звіти та пляни праці голів згаданих Відділів. Інж. В. Гнатківський склав звідомлення з плян праці Головної Управи ТУІА.

У висновку нарад створено ініціятивний Комітет, в склад якого входять: інженери: Л. Яцкевич, Б. Р. Яців, Торонто - Канада, В. Богачевський, А. Тимошенко, К. Церкевич, Ст. Берегулька. Завданням Комітету виготовити „Запитник", в якому були б охоплені всі справи дискутовані на конференції, та доповнити їх залежно від потреб обидвох Товариств. Текст „Запитника" повинен бути узгіднений з головними Управами, опісля висланий до всіх членів для одобрення та осягнення ширших інформацій про поодинокі справи.

Предсідником конференції був інж. Л. Яцкевич, інж. Ю. Фриз — секретарем. Цей репортаж із зустрічі друкується з припізненням, тому бажаємо додати, що „Запитник", як одинокий засіб зв'язку з всіма членами, був виготовлений до тижня після конференції та висланий на руки голови Комітету. Конференції доповнили тенісові змагання КЛК, якими опікувався інж. Я. Рубель.

Вечером відбувся бенкет, під час якого голова нюйоркського Відділу ТУІА інж. Веч. о. проф. Любомира Гузара за довголітню співпрацю, вручаючи йому збірник „Український Інженер". Отець проф. Л. Гузар, дякуючи за відзначення, склав звідомлення з Синоду Українських Католицьких Єпископів в Римі, повідомивши при тому, що створення Патріярхату, — це справа часу.

Продовженням бенкету була мистецька програма, яку провадив інж. Л. Калинич, й опісля забава з танцями, до якої грала оркестра „Союзівки". Господарем Зустрічі був нюйоркський Відділ ТУІА. — М. І.

НІГЕРСЬКЕ ВІЙСЬКО ВІДНОВИЛО наступ проти Біяфри — колишньої Східної провінції Нігерії, яка проголосила була свою незалежність, що започаткувало кількалітню криваву громадянську війну. Нігерське командування плянує відбити від біяфрійців місто Оверрі та здобути останнє ще в руках біяфрійців летовище Улі.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ПРОЄКТ СКУЛЬПТОРА РОМАНА КОВАЛЯ

Буенос Айрес. — З невідомих причин на збірному пункті в Ню Йорку не було вчасно відібрано проєкту пам'ятника Тарасові Шевченкові в Арґентині, що його згідно з вимогами вислав скульптор Роман Коваль з Вінніпегу. Конкурс на кращу скульптуру вже відбувся. Редакція тижневика „Новий Шлях" з Вінніпегу в числі з 29 листопада 1969 р. поінформувала, що „проєкт п. Коваля своєю оригінальною композицією і зображенням Шевченка в молодому віці заслуговує особливої уваги".

ГАЗЕТА „ЛЯ ПРЕСС" ПОМІСТИЛА ФОТО СЕНАТОРА П. ЮЗИКА

Монтреаль. — Французька газета „Ля Пресс" з 24 листопада помістила велику фотознімку під наголовком „Українське прийняття" з таким підписом: „Українська громада в Монтреалі влаштовує в суботу 22 листопада прийняття в Пляс дез Артс, на честь акторів, які показують українську оперу „Анна Ярославна". На фотознімці, зробленій з цієї нагоди, від ліва до права бачимо пана і панію Цехмістер, голову Відділу Комітету Українців Канади, та сенатора Павла Юзика". Монтреальські англомовні газети помістили позитивні рецензії на виставу „Анни Ярославни".

УВАН ВЛАШТОВУЄ ДОПОВІДЬ О. ДОМБРОВСЬКОГО

Ню Йорк. — Секція Античної Історії УВАН влаштовує з нагоди 15-річчя своєї діяльности пленарне засідання з доповіддю д-ра Олександра Домбровського на тему „Критичні заваги Івана Франка до Історії України Михайла Грушевського". Відбудеться засідання в неділю 7-го грудня ц. р. о год. 5-ій по полудні в приміщенні УВАН при 206 Вест 100 вул. у Ню Йорку.

ВИКЛАДИ ПРОФ. ЯР. РУДНИЦЬКОГО В ДЕНВЕРІ, КОЛОРАДО

Денвер — (Л. Б.) У зв'язку з перебуванням проф. Ярослава Рудницького з Канади на річних конвенціях Модерної Асоціяції Мов Америки, Американського Надзвичайного Товариства й інших мовознавчих груп у Денвері, Кол., відбудуться за ходами Денверської Групи УВАН в приміщенні Публічної Бібліотеки дня 27 грудня дві доповіді: 1) „Етимологічні досліди в Україні й поза Україною" та 2) „Праця УВАН і вигляди на майбутнє".

ДОРАДНИК КОРПОРАЦІЇ ІЗ МІСТА НЮ ЙОРКУ Лі Рейкін виступав перед Найвищим Судом ЗСА в обороні майже двісті-літнього звичаєвого права, що світині всіх віровизнань не платять податків. Коли б Конґрес скасував прибутковий податок від церковних прибутків, то це позбавило б вірних всіх віровизнань із державою, бо досі святині не платили податків. Тоді численні святині мусіли б припинити свою діяльність, бо не мали б пожертв, які є звільнені від оподаткування. Також знищені були б сиротинці при церквах та школи, які користають із пожертв, звільнених від оподаткування.

ХТО БАГАТО П'Є, ТОЙ ЧАСТО МУСИТЬ і багато курити. Так твердить професор фізіології і фармакології Ст. Луїського університету д-р Б. Д. Еґеґет. Своє твердження підтримує він дослідами, що їх перевів на щурах та випитуваннях алькоголіків. Цей лікар твердить, що пиття алькоголю сповільнює й утруднює продукцію гормону, якого організм людський потребує для хемічного й емоційного збалянсування.

Ділимося сумною вісткою з Українським Громадянством, що в середу, 3-го грудня 1969 року відійшов у Вічність

бл. п.

ІВАН ШЕПАРОВИЧ

громадський діяч, голова Українського Національно-Демократичного Об'єднання на ЗСА.

КРАЙОВА УПРАВА УНДО на ЗСА

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашої Незабутньої СЕСТРИ

бл. п.

Антоніни з Жегалловичів КУШНІР

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

в суботу, 13-го грудня 1969 р.

о год. 8:30 ранку

в Українській Католицькій Церкві ЧЕСНОГО ХРЕСТА в АСТОРІЇ
(31-12, 30th St., Long Island City, N.Y.)

як також

в суботу, 21-го березня 1970 року

о год. 9-ій ранку

в Українській Католицькій Церкві СВ. ЮРА в НЮ ЙОРКУ

Брат — МАРКІЯН
Сестра — ЗИНОВІЯ з Родиною

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Михайла Хамули

відомого українського промисловця, складаємо 50.00 долярів на Собор св. Софії в Римі.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ І ПІДПРИЄМЦІВ в НЮ ЙОРКУ

Грудень, 1969

Замість квітів на свіжу могилу

св. п. Романа Фенчинського

члена Українського Фотографічного Т-ва в Ню Йорку складають 25.00 долярів на Фонд Українознавчої Катедри в Гарварді.

Висловлюють щире співчуття Дружині і Синові Покійного.

ЧЛЕНИ І УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ФОТОГРАФІЧНОГО Т-ВА

Повідомляємо всіх Рідних і Знайомих, що дня 3-го грудня 1969 року враннці відійшов від нас у Вічність Найдорожчий МУЖ і БРАТ на 80-му році життя

бл. п.

ІВАН ШЕПАРОВИЧ

б. земельний власник, б. директор Рільної Палати у Львові, б. голова Т-ва Української Кооперації.

ПАНАХИДИ в четвер і п'ятницю, 4-го і 5-го грудня ц. р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Метрополітан при вул. 12 і евеню „А".

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в суботу, 6-го грудня 1969 р. о год. 9:30 ранку з церкви св. Юра на Український Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Важким горем прибиті:

дружина — МЕЛЯНІЯ
брати: Інж. ЮРІЙ з дружиною ЯРОСЛАВОЮ
Інж. ОМЕЛЯН з дружиною ДАРІЄЮ з Дітьми і Внуками
швагрові: АНТОНІНА ПРИПЛИСЬ з Дітьми
і МАРІЯ ЛЕМПІЦУК
Близька і дальша Рідня

Замість квітів прохаємо складати на доброчинні цілі.

Ділимося сумною вісткою про смерть довголітнього члена-основника Головної Управи Об'єднання Прихильників Української Народної Республіки в США

СЛ. П.

дир. ІВАНА ШЕПАРОВИЧА

ВІЧНА Родині складаємо глибоке співчуття.

ГОЛОВНА УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ в США

ВІДХОДЯТЬ СТАРІ ПРИЯТЕЛІ...

(Посмертна згадка про Олександра Тура)

Ніщо так не зближує людей, як спільна небезпека, недаремно ж фронтова дружба вважається найміцнішою. Така спільна небезпека, правда, не на фронті, а вже по закінченні війни, започаткувала наше приятелювання зі сл. пам'яті Олександром Туром і його дружиною Стефою, в чужій Німеччині, в часи, коли совєтські людолови загрожували нам примусовим поверненням „на родіну".

Припадково ми опинилися в сусідстві з подружжям Турів, в маленьких барачках на передмісті Фленсбурґа, під данським кордоном.

Барачки ті були побудовані німцями, на випадок бомбардування Фленсбурґа, для мешканців збомбардованих будинків, але Фленсбурґ не бомбардували і барачки лишилися порожніми. І ми, не бажаючи йти до табору, який утворився в сусідстві, і перебування в якому, начеб то зобов'язувало його мешканців до репатріяції, дістали у німців дозвіл оселитися в одному з кількох десятків цих барачків.

Почуваючи себе самостійними, ми були дуже раді, коли дізналися, що в сусідньому барачку оселилися українці — це й були пан Тур з дружиною.

Ще молодий тоді і життєрадісний, п. Олександр одразу зробився нашим приятелем і ми вирішили разом діяти так, щоб не потрапити до рук КГБ. Не раз доводилося нам втікати з хати і пересиджувати небезпеку в недалекому лісі, або на сусідньому німецькому кладовищі! Завдяки цьому, наші родини щасливо уникнули трагічної участи тих, хто волів жити в таборі, бо там і годували, і видавали „кер" пакети, підготовляючи, як потім з'ясувалося, людей до примусової репатріяції. Це і сталося невдовзі, жахнувши не тільки наших людей, але й чужинців, своєю брутальністю. Цього разу, ця трагедія нас оминула і наші барачки навіть придалися, як тимчасовий приют для тих небагатьох, що їм пощастило вирватись з кривавих лабет КГБ. Але незабаром нам треба було тікати, бо були ознаки, що нашу схованку викрито. Тоді п. Олександр з моїм чоловіком поїхали на розвідку в новоутворений табір для неповоротців, в Гайденав, куди пізніше переїхали і ми, жінки.

І тут, не зважаючи на те, що більшовики нишпорили по таборі, вишукуючи в таборовій картотеці, кого б їм вхопити, не зважаючи на те, що таборянам загрожували нічні облави, Олександр Тур активно і щиро включився в розбудову табору, працюючи в таборовій поліції і при пожежній охороні. Там же ж пережив він тяжку хворобу, яка мало не коштувала його життя.

Під час перебування в таборі Гайденав, збільшилася родина Олександра Тура, народився син Юрко, а згодом відшукалася, відірвана німцями від батьків, старша дочка Наталка.

В Америці Олександр Тур лишився таким же чесним, відданим українцем, яким був завжди. Тяжкою працею створив добробут своїй родині, видав дочку заміж, оженив старшого сина, забезпечив освіту двом молодшим, діждав онук. Треба сказати, що і діти, і внуки зберегли рідну мову, завдяки батькові і Наталці, яка своїх дочок учила говорити по українськи.

Живучи на Асторії, активно працював Олександр Тур в місцевих організаціях, був членом відділу ООЧСУ в Асторії. Дружина його п. Стефа була активною членкою Союзу Українок, а тепер — відділу ОЖ ОЧСУ.

У Ню Йорку ми бачилися з родиною Турів не часто, але зустрічалися завжди, як рідні. Але останнім літом, відпочиваючи в одній з наших українських осель під Гантером, ми досить часто бачилися з паном Олександром, який теж там відпочивав. Тоді він був уже хворий, але ніщо ще не віщувало такого швидкого кінця. І ось, сталося!

Втрата такої людини є втратою не лише для Його ближчої родини, але і для української громади. Мир Йому і вічна пам'ять!

Алла Давиденко

„ВИКРЕСЛИЛИ" ПЕНСІОНЕРА

Після 23 років праці в колгоспі села Стара Царичанка на Одещині П. Мангул пішов на пенсію. Не маючи змоги за неї вижити, розвів кілька вуликів бджіл. У „Радянській Україні" пенсіонер надрукував обуреного листа: „З настанням холодів виникла потреба перевезти їх додому. Звернувся з проханням до заступника головлікаря виділити транспорт, який є в розпорядженні лікарні, і дістав дозвіл взяти підводу. Але по дорозі мене зустрів головлікар тов. Шварцер і наказав повертати назад, пояснюючи це так: „Ви у нас не працюєте, то й нічого сюди приходити". Повернувся я додому ні з чим, і так мені стало боляче: невже, поки людина в колективі, то й потрібна вона, і їй підуть назустріч, а коли залишає роботу, то викреслюють не лише із списку, а і з серця".

Імпрези організацій української громади в Чикаґо в грудні 1969 р.

2-го — Українське Різдво (7.30 веч.)

(Українська ялинка від 29 лист. до 1 січня) Союз Українок Америки, Музей науки і Промислу.

7-го — „Вілосніжка", виставка для дітей (4 по пол.) Союз Укр. Америки 29 Відд. (Заля СУМА - Півн.)

13-го — Ювілей 60-ліття 221 Відділу УНС св. Стефана (Дім Відд. УНС) 7. веч.

14-го — День Українського Відділу АП - АБН (4 по пол.) Заля СУМА - Північ.

28-го — Відкриття окремого дитячого і молодечого відділу при Бібліотеці Дому УНСоюзу (841 Н. Вестерн Евню), для членів УНС.

26 до 31-го грудня Сумівський Річний Базар Осередок СУМА ім Павлушкова (заля СУМА - Півн.)

3 діяльности Парохії:

Від 14 до 16-го листопада — Осінній Базар Сестрицтва Покрови Парохії св. Володимира і Ольги.

Від 21 до 23 лист. — Базар Школи св. Николая. Авдиторія Школи св. о. Николая.

У ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ СУДЯТЬ 22-ох чорних автохтонів за відновлення забороненого африканського Національного Союзу, який буцім-то плянував революцію в Південно - африканському Союзі. Між обвинуваченими знаходиться також дружина колишнього голови тієї організації, який відсиджує кару досмертної в'язниці. На свідка покликано м і. в'язненого там від травня ц. р. британського економіста Філіпа Ралфа Ґолдінґа, який, прибувши до Преторії, почав давати лекції з економії також чорним — чого там не вільно робити.

НАЙБІЛЬШУ СЕНСАЦІЮ ПОРОДЖУЄ В СССР кусник металу, що його привезли були з Місяця астронавти з „Аполло 11". На рухомій американській виставці під назвою „Освіта в ЗСА" висвітлюють також фільм з виправи „Аполло 11" і показують той кусник металу.